

ИНИЦИЈАТИВА ЗА ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ РАДА КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА

Полазећи од идентификованих потреба за

- остварењем вишег нивоа усаглашености у раду надлежних органа поводом противправног поступања према животињама;
- остваривање вишег нивоа информисаности представника надлежних органа и вишег нивоа ефикасности у раду;
- повећање броја правних поступака којима се процесуирају случајеви противправног поступања према животињама;
- приближавање рада институција и органа грађанима и остварење вишег нивоа информисаности грађана о правилима у вези са држањем и добробити животиња;

предлажемо оснивање

КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОПИСА ИЗ ОБЛАСТИ ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА

Координациони тим за спровођење прописа из области добробити животиња (у даљем тексту: Координациони тим) треба основати актом Владе Републике Србије као међуресорну радну групу.

Чланови Координационог тима треба да буди државни органи који су надлежни за спровођење прописа из области добробити животиња, и то:

- Републичко јавно тужилаштво
- Врховни касациони суд
- Прекршајни апелациони суд
- Министарство надлежно за послове правде
- Министарство надлежно за унутрашње послове
- Министарство надлежно за ветерину
- Министарство надлежно за локалну самоуправу
- Министарство надлежно за породицу и послове социјалне заштите

Члан Координционог тима треба да буде и представник удружења грађана чије су активности усмерене на добробит животиња.

Основни циљ рада Координационог тима је да утиче на успостављање одрживог интегралног модела превенције противправног поступања према животињама и унапређивања добробити животиња, кроз координисан рад надлежних државних органа. Сарадња између чланова Координационог тима посвећена је унапређивању процеса спровођења прописа у области добробити животиња на територији Републике Србије.

Задаци Координационог тима су

- заједничка идентификација проблема у оквиру спровођења законских прописа у области добробити животиња;
- предлагање начине за превазилажење идентификованих проблема;
- анализа позитивно-правних решења и предлагање измена и допуна прописа у циљу њихове ефикасније и ефективније примене;
- спровођење превентивних активности у вези са противправним поступањем према животињама, као и информисању и образовању надлежних државних органа и других заинтересованих субјеката, односно јавности путем различитих канала комуникације;
- разматрање појединих пријава које се односе на добробит животиња, а за које је неопходно планирање и координисано деловање надлежних државних органа и
- формирање и пружање подршке координационим тимовима на нивоу јединица локалне самоуправе.

Чланови координационих тимова на нивоу јединица локалне самоуправе треба да буду органи и организације које на локалном нивоу поступају у процесу спровођења прописа из области добробити животиња:

- основно јавно тужилаштво;
- основни суд
- прекршајни суд
- полицијска управа
- надлежна ветеринарска инспекција
- комунална инспекција јединице локалне самоуправе
- комунална полиција јединице локалне самоуправе
- центар за социјални рад
- удружења грађана чије су активности усмерене на заштиту животиња

На локалном нивоу, чланови Координационог тима могу бити представници службе комуналне зоохигијене и представници ветеринарских организација.

Очекивани резултати рада Координационог тима јесу:

- остварење вишег нивоа усаглашености у раду надлежних органа поводом противправног поступања према животињама;
- остваривање вишег нивоа информисаности представника надлежних органа и вишег нивоа ефикасности у раду;

- повећање броја правних поступака којима се процесуирају случајеви противправног поступања према животињама;
- приблиžavaње рада институција и органа грађанима и ostvareње вишег нивоа информисаности грађана о правилима у вези са држањем и добробити животиња;
- добра прихваћеност ових активности у заједници и позитиван однос према истима у медијима.

Образложење

На иницијативу Организације за поштовање и бригу о животињама ORCA, 30. јула 2009. конституисан је Координациони тим. Овај тим је функционисао на доброболној основи до средине 2010. године.

Координациони тим чинили су представници: Републичког јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова Републике Србије - ПУ за Град Београд, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Градског судије за прекршаје. Административно - техничке послове рада Координационог тима обављала је Организација за поштовање и бригу о животињама – ORCA.

Циљеви и очекивани резултати рада Координационог тима, као и начин рада утврђени су Пословником о раду Координационог тима за спровођење прописа у области добробити животиња, који је усвојен 30.07.2009. године.

Распрострањеност злостављања и убијања животиња у Србији.

Искуства и запажања Организације за поштовање и бригу о животињама – ORCA¹ говоре нам да је занемаривање и злостављање животиња у нашој земљи веома присутно. Чести су случајеви сакаћења, ослепљивања или убијања животиња умлаћивањем, каменовањем, бешењем, спаљивањем и другим свирепим методама. Они су истовремено показатељ пораста свеопште агресивности, као и толеранције средине према таквим облицима понашања.

Званични подаци

Према званичним подацима од 2006 до 2017. године због кривичног дела убијање и злостављање животиња **пријављено** је укупно 1788 пунолетних лица. Од тог броја јавно тужилаштво је поднело **оптужни предлог** против 350 лица, а суд **кривим је огласио** укупно 246 лица – од тога 239 мушкарца и 7 жена.

---

¹ При тумачењу изнетих података треба имати у виду да они само једним делом одражавају реално стање, с обзиром да се ORCA обраћа само један ограничен број људи, којима је ова могућност позната.

Структура изречених кривичних санкција указује на прилично благу казнену политику. Наиме, половина изречених санкција јесу условне осуде (50%), након тога следе новчане казне (35%), односно казна затвора (9%, односно 22 затворских санкција), односно судска опомене (4%). Новчане казне се доминантно крећи у распону између 10.000 и 100.000 динара. Интересантно је приметити да је све ове године, рад у јавном интересу, као санкција изречен само јаданпут. Ово сведочи о слабо раширеној пракси судова да изричу овакве санкције, иако би за ову врсту кривичног дела рад у јавном интересу у великом броју случајева била најјсврсиходнија, нарочито ако би рад у јавном интересу био усмерен на бригу и негу животиња. Ступањем на снагу нових одредби Закона о кривичном поступку, у последних неколико година евидентна је масовнија примена института одлагања кривичног гоњења од страна јавних тужилаца (опортунитет). Иако одребе ЗКП-а практично обавезују тужиоца да испита могућност примене поменутог института, мишљења сам да овај примена одлагања кривичног гоњења у случају кривичног дела убијање и злостављање животиња није примерен.

Када су у питању **малолетни учиниоци** кривичног дела убијање и злостављање животиња запажа се повећање броја васпитних мера које изричу судови. Иако је ово кривично дело део кривичног законодавства од 2006. године, прва васпитана мера појачаног наџора од стране органа старатељства изречена је тек 2011. године четрнаестогодишњем дечаку. Наиме, у првих пет година примене, није изречена ниједна васпитна мера, да би у периоду од 2011. до 2016. било изречено укупно 12 васпитних мера, од којих је највећи број мера појачаног наџора од стране органа старатељства.

Приликом интерпретација званичних статистичких података о обиму ове врсте криминалитета, неопходно је имати на уму да је код кривичног дела убијање и злостављање животиња велика "тамна бројка", односно да је велики број кривичних дела и извршилаца ово кривичног дела остане неоткривен, односно неевидентниран. О овоме сликовито сведоче статистички подаци ORCA.

Подаци ORCA

Извештаји Организације за поштовање и бригу о животињама – ORCA, односно структура обрађених предмета које грађани подносе ORCA указују на велику присутност различитих видова противправног поступања према животињама, злостављања и убистава, а уочава се тенденција благог али константног пораста. Само Организација за поштовање и бригу о животињама – ORCA је, у периоду од првог јанура 2006. године до 31. децембра 2018. године, стручно обрадила и анализирала 6500 случајева злостављања и убијања животиња.

На основу анализе података (ORCA, 2006-2018) утврђено је да је најчешће присутно физичко злостављање животиња (52%), затим занемаривање (32%),

психичко злостављање (13%), појаве хордашења (2%), и на крају сексуално злостављање (1%). Према нашем искуству, утврђено је и да највећи број злостављања почине особе мушког пола. Намерно злостављање скоро искључиво чине мушке особе, у одраслом или адолесцентном добу. Једини облик злостављања животиња који доминантно спроводе жене је гомилање животиња (хордашење). Иако починилаца злостављања животиња има свих старосних доби, нарочито је забрињавајући проценат оних малолетних, чему се у нашем друштву не посвећује довољна пажња, због општег става да "дечју игру" не треба схватати озбиљно.

Према пријавама које су поднете ORCA, може се закључити да су најчешће жртве злостављања оне животиње које имају мањи степен заштите - кућни љубимци чији су власнице жене или пак напуштене животиње о којима се оне брину.

Од укупног броја пријављених случајева 87% пријављују жене, и то, 66% њих је пријавило једну врсту злостављања, а готово свака четврта пријава (24%) односила се на две или више врста злостављања животиња.

Злостављање животиња данас је у порасту, а посебно забрињава чињеница да је висок проценат малолетних починилаца.

Убиство и злостављање животиња – кривично дело. Злостављање животиња је у нашој земљи, све до 2006. године, било само прекршајно санкционирано. За овај прекршај била је прописана новчана казна у распону од 100 до 1000 динара. Неадекватна примена прописа у пракси и генерално неодговарајућа казнена политика, условљавали су врло често изостанак кажњавања починиоца. Сматрало се да је злостављање животиња мање друштвено опасна, мало распрострањена и, са становишта друштвене заједнице, не претерано значајна појава која наноси штету само животињама. Последица тога су чести случајеви тешких облика злостављања животиња, повећан ниво насиља у друштву, као и толеранција дела друштва према насилном понашању.

Ипак, као одговор на очекивања грађана, Народна Скупштина Републике Србије је усвојила **Кривични законик** („Службеном гласнику РС“ бр. 85/05) који у 269. члану, први пут у историји наше земље, инкриминише убијање и мучење животиња.

Увођење кривичног дела убијање и мучење животиња у наше кривично законодавство носи са собом политичке, друштвене и правне последице. Оно представља несумњив израз промене односа државе према злостављању животиња као друштвеној појави, то јест почетак разумевања ове области као важне друштвене вредности коју треба на одговарајући начин штитити.

Одговорнији приступ проблему злостављања животиња развијао се временом у нашем друштву, пре свега препознавањем научних знања о особинама животиња: чињенице да су животиње осећајна бића, да могу осећати бол, патњу, страх, панику, сигурност и удобност. Овome треба додати и резултате бројних научних истраживања који указују на постојање значајног нивоа корелације између злостављања људи и злостављања животиња. Увођење кривичног дела убијање и мучење животиња у наше материјално кривично право установљава одговарајуће обавезе процесних субјеката у контексту кривичног поступка: полиције, тужилаштва и судова, чиме се покреће један сложен механизам са крајњим циљем заштите животиња, односно вредности на којима почива савремено друштво. Тако се шаље и порука злостављачу да његово поступање није дозвољено и да је држава активна на његовом спречавању.

Препознајући тренд повећања случајева злостављања животиња, односно везу између насиља према животињама и других облика насиља у друштву, последњим изменама и допунама Кривичног законика – **Закон о изменама и допунама Кривичног законика** („Службени гласник РС“ бр. 72/09) повећане су санкције за злостављање и убијање животиња, а борбе животиња означене су као ново кривично дело за које ја запрећена искључиво казна затвора. Поред Кривичног законика, заштита животиња од злостављања предвиђена је и другим прописима: **Закон о добробити животиња** („Службени гласник РС“ бр. 41/09): свеобухватно утврђује мере за заштиту животиња при свим видовима коришћења, нарочито мере за заштиту животиња од злостављања; **Закон о јавном реду и миру**: прописује забрану злостављања животиња на јавном месту; **Закон о ветеринарству** прописује заштиту животиња при извођењу мера здравствене заштите и другим поступцима, као и **општинске одлуке** - подзаконски акти које доносе јединице локалне самоуправе и у којима се регулишу услови и начин држања животиња на њиховом подручју.